

Handläggare
Merja Axberg,
Telefon: 076-8253340
Johnny Ridemar
Telefon: 08-508 35 527**Till**
Arbetsmarknadsnämnden
den 20 september 2016**Ärende 10**

Yttrande över remiss av "Arbetsklausuler och sociala hänsyn i offentlig upphandling (SOU 2016:15)"

Remiss från kommunstyrelsen

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar justera paragrafen omedelbart.

Arjun Bakshi
arbetsmarknadsdirektör

Charlotte Goliath
ekonomichef

Karin Eriksson Bech
utvecklingschef

Sammanfattning

Finansdepartementet har bjudit in flera remissinstanser, utöver myndigheterna under regeringen, att lämna synpunkter på slutbetänkandet Arbetsklausuler och sociala hänsyn i offentlig upphandling, SOU 2016:15. Betänkandet är resultat av en utredning som har fått i uppdrag att dels utreda förutsättningar för en svensk ratifikation av Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 94, dels göra en internationell jämförelse av användningen av sociala villkor vid offentlig upphandling. När det gäller den internationella jämförelsen har utredningen valt att fokusera på arbetsmarknadsrelaterade villkor i offentlig

upphandling som t.ex. att leverantörer ska erbjuda sysselsättning för långtidsarbetslösa eller praktikanter.

Det mervärde som en ratifikation av konventionen innebär är begränsat, men anses vara en kraftfull och tydlig markering för att Sverige tar aktiv ställning för goda arbetsvillkor och ställer sig bakom de grundläggande normer och värderingar som avspeglas i ILO:s normsystem. Utredningen förordar därför en ratifikation.

Arbetsmarknadsförvaltningen ställer sig positivt till en ratifikation av konventionen enligt utredningens förslag. Förslaget markerar tydligt Sveriges ställningstagande och stödjer idén om fortsatta diskussioner i både ILO:s kommitté och EU kommissionen för att de nationella arbetsmarknadsrelaterade villkoren i offentlig upphandling lyfts fram.

Bakgrund

Regeringen beslutade den 22 december 2014 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att analysera hur uttryckliga krav på villkor enligt kollektivavtal kan föras in i de kommande upphandlingslagarna och lämna förslag på hur sådana bestämmelser ska utformas. Utredaren ska vidare analysera hur krav kan ställas på att varor, tjänster och byggtreprenader produceras, tillhandahålls och utförs under sådana förhållanden att ILO:s kärnkonventioner respekteras och att de arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal som gäller där arbetet utförs, om det inte utförs i Sverige, tillämpas för arbetet samt föreslå hur detta ska göras vid upphandlingar.

Enligt tilläggsdirektiv som beslutades den 20 augusti 2013 (dir. 2015:90) ska utredaren analysera de unionsrättsliga förutsättningarna för Sverige att ratificera Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 94 samt kartlägga och redovisa hur sociala och arbetsmarknadsrelaterade krav används i andra nordiska länder och EU-länder som i detta hänseende är jämförbara med Sverige.

Ärendet

Slutbetänkandet Arbetsklausuler och sociala hänsyn i offentlig upphandling, SOU 2016:15, består av två delar. I den ena delen analyseras förutsättningarna för Sverige att ratificera ILO:s konvention nr 94. I den andra delen görs en internationell jämförelse av användning av sociala villkor vid offentlig upphandling.

ILO:s konvention nr 94 innebär en skyldighet för ratificerande stater att se till att det i statliga myndigheters offentliga upphandling ska anges så kallade arbetsklausuler i kontraktsvillkoren. Arbetsklausulerna anger de villkor som leverantören ska tillförsäkra de arbetstagare som sysselsätts i uppdrag enligt upphandlingskontraktet. Arbetsklausuler ska ange villkor som tillförsäkrar arbetstagare lön, inklusive olika slags tillägg, arbetstid och övriga villkor.

Utredningen har jämfört konventionen med 2014 års upphandlingsdirektiv och gjort en bedömning att upphandlingsdirektiven inte utgör ett hinder för att Sverige ska kunna ratificera konventionen och införa arbetsklausuler i offentlig upphandling.

Utredningen har vidare analyserat konventionen i förhållande till gällande rätt och konstaterat att det är möjligt att använda särskilda kontraktsvillkor i form av arbetsklausuler motsvarande de som anges i ILO:s konvention nr 94 under förutsättning att arbetsklausulerna utformas på ett sådant sätt att de är förenliga med de upphandlingsrättsliga principerna om proportionalitet, likabehandling, icke-diskriminering, öppenhet och ömsesidighet samt i övrigt är förenliga med EU-rätten. Utredningen har också bedömt att konventionen kan genomföras med respekt för den svenska arbetsmarknadsmodellen.

I betänkandet konstateras att konventionen rör ett rättsligt område där EU i vissa delar har exklusiv befogenhet att ingå internationella avtal. I andra delar rör konventionen ett område där EU och medlemsstaterna har delad befogenhet. Utredningen har bedömt att ratificeringen måste ske i nära samarbete med EU, vilket innebär i detta fall att en medlemsstat endast kan ratificera konventionen med stöd av ett bemyndigande av EU.

Utredningen bedömer att det mervärde som en ratifikation av konventionen innebär är begränsat och utvidgar inte det befintliga utrymmet att ställa arbetsrättsliga villkor i offentlig upphandling. Trots detta har utredningen ansett att en ratifikation är en kraftfull och tydlig markering för att Sverige tar aktiv ställning för goda arbetsvillkor och ställer sig bakom de grundläggande normer och värderingar som avspeglas i ILO:s normsystem. Utredningen förordar därför en ratifikation och bedömer att ett arbete bör initieras i ILO-kommittén för att diskutera frågan, samt att Sverige därefter bör ta kontakt med kommissionen för att närmare diskutera de olika frågor som ansluter sig till denna fråga.

Ärendet beredning

Ärendet har beretts inom ekonomistaben i samarbete med Enheten för arbetsgivarsamverkan inom utvecklings- och utredningsstaben.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att en ratifikation av konventionen är bra då man tydligt markerar att Sverige tar aktiv ställning för goda arbetsvillkor och ställer sig bakom de grundläggande normer och värderingar som avspeglas i ILO:s normsystem. Förvaltningen stödjer förslaget att Sverige bör initiera frågan om utvidgning av utrymme att ställa arbetsrättsliga villkor i offentlig upphandling.

Utredningens förslag ligger också helt i linje med vad som beslutats i kommunfullmäktiges budget för Stockholms stad 2016. I flera viktiga avseende pågår och intensifieras redan arbetet i staden. Det sker dels genom att stadens nya program för upphandling inklusive tillämpningsanvisningar bland annat anger hur nämnder och styrelser ska arbeta med socialt hänsynstagande vid upphandling, dels genom stadens arbete med den så kallade Vita-jobb-modellen.

Stockholms stads Arbetsmarknadsförvaltning och Stadsledningskontoret samt Stockholms stadshus AB arbetar just nu med att vidareutveckla särskilda kontraktsvillkor med krav på sysselsättning. Villkoren skall appliceras i lämpliga upphandlingar utifrån fastställda kriterier i stadens tillämpningsvisning för upphandling och inköp.

Som svar på remissen om Arbetsklausuler och sociala hänsyn i offentlig upphandling (SOU 2016:15), dnr. 110-1212/2016 hänvisas till arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Bilaga

1. Sammanfattning av remissen ”Arbetsklausuler och sociala hänsyn i offentlig upphandling (SOU 2016:15)”